

HET STUDIEJAAR 1959-1960

REDE

UITGESPROKEN OP DE 19DE SEPTEMBER 1960
BIJ HET EINDE VAN HET STUDIEJAAR 1959-1960

DOOR DE RECTOR MAGNIFICUS

PROF. IR. W. F. EIJSVOOGEL

H. VEENMAN & ZONEN N.V. • WAGENINGEN

*Mijne Heren Leden van het Bestuur,
Dames en Heren,*

Gelijk in ons dagelijks leven worden in onze hogeschoolgemeenschap de perioden van blijdschap en vreugde onverwacht verstoord en roepen dagen van leed en verdriet ons tot bezinning. Deze woorden, drie jaren geleden door onze Rector Magnificus van deze plaats uitgesproken, hebben voor ons dit jaar een zeer diepe betekenis gekregen.

Met zijn echtgenote uit 's-Gravenhage terugkerend, werd onze Rector Magnificus op 22 november 1959 bij een auto-ongeluk zo ernstig gewond, dat wij voor zijn leven vreesden en slechts het herstel van Mevrouw DE JONG verwachtten. De hoop herleefde, toen de tekenen er op wezen, dat het leven het van de dood zou winnen en rond de jaarwisseling was de toestand zodanig verbeterd, dat wij er niet aan twijfelden, of PROF. DE JONG zou, hoewel zijn volledig herstel misschien nog maanden zou vorderen, zijn rectorale taak kunnen hervatten.

Diep werd onze hogeschoolgemeenschap dan ook geschokt door het bericht, dat ons op zondag 10 januari bereikte, dat PROF. DE JONG in de ochtend volkomen onverwacht, ik zou haast zeggen op het moment, dat wij de vorderingen van zijn herstel niet beter hadden kunnen wensen, was overleden.

Met hem verloor de hogeschool de oudste hoogleraar in de veeteeltwetenschap, maar meer spreekt tot ons, dat wij onze Rector Magnificus verloren. Want welke zijn verdiensten in de veeteeltwereld en als hoogleraar in de veeteeltwetenschap ook mogen zijn, zijn grote verdiensten voor onze hogeschool zijn in de laatste jaren in de functie van Rector Magnificus het meest sprekend naar voren gekomen.

In 1956 voor één studiejaar tot Rector Magnificus benoemd, droeg de Senaat hem in 1957 bij de invoering van de nieuwe bestuursvorm voor het driejarig rectoraat voor en ik geloof te mogen zeggen, dat in alle geledingen van onze hogeschoolgemeenschap de overtuiging bestaat, dat deze keuze bijzonder gelukkig is geweest.

De eerste functionaris oefent in een dergelijk geval een belangrijke invloed uit, in het bijzonder in een academische samenleving, waar traditie een zo grote rol speelt. De taak van onze eerste meerjarige Rector Magnificus was mede te werken aan de doorvoering van de gewijzigde bestuursvorm op zodanige wijze, dat daaruit een vruchtbare samenwerking tussen bestuur en senaat zou voortvloeien. Dit stond hem van meet af aan duidelijk voor ogen en hij gaf daaraan uiting in zijn rede ter afsluiting van het studiejaar 1956/1957, waarin hij ten aanzien van de twee organen der hogeschool, het Bestuur en de Senaat, die ieder hun eigen in de wet vastgelegde taak hebben,

opmerkte: „Het hangt dus grotendeels van het samenspel tussen deze twee bestuursorganen af, of deze reorganisatie zal slagen.”

Ofschoon thans nog slechts drie jaar zijn verlopen, bestaat in ruime kring de overtuiging, dat de reorganisatie van de bestuursvorm aan de verwachting heeft voldaan. Ongetwijfeld is dit mede dank zij de basis, welke in deze jaren door onze eerste meerjarige Rector Magnificus, PROF. DE JONG, werd gelegd.

Met grote dankbaarheid zal hij in onze herinnering blijven voortleven. Aan de grote waardering, welke in onze hogeschoolgemeenschap voor de Rector Magnificus PROF. DE JONG leefde, hopen wij in blijvende vorm uiting te geven.

Bleven ons dit jaar verdere droevige verliezen onder het docerend en ander personeel bespaard, helaas geldt dit niet voor onze studenten. Nog voor hij zijn studie daadwerkelijk kon beginnen, overleed te midden van zijn nieuwe vrienden plotseling de student G. J. COLEBRANDER. Bij het zwemmen in de Rijn vedronk de student J. L. STUGER, terwijl in New-Delhi, waar zij voor haar praktijktijd vertoefde, de studente MEJ. G. BIRNIE overleed. Was COLEBRANDER juist aangekomen, STUGER en MEJ. BIRNIE waren studenten, die een plaats in onze studentenmaatschappij verworven hadden. Zij zullen bij velen in warme herinnering blijven.

Een in de academische sfeer zeer ongewone gebeurtenis, welke ernstige gevolgen had kunnen hebben, was de aanslag, welke een buitenlandse student op 2 januari op collega REINDERS-GOUWENTAK pleegde. Gelukkig werd zij slechts licht gewond, zodat zij na betrekkelijk korte tijd geleidelijk haar werkzaamheden kon hervatten. Ik heb in de vergadering van de Senaat, wetende namens allen te spreken, collega REINDERS-GOUWENTAK hartelijk gelukgewenst met deze afloop.

Na het overlijden van PROF. DE JONG heb ik als waarnemend Rector Magnificus het rectoraat op mij genomen. Bij besluit van Hare Majesteit de Koningin ben ik daarin voor het tijdvak van 10 januari 1960 tot het einde van de lopende cursus bevestigd. Bovendien heeft Hare Majesteit de Koningin mij op voordracht van de Senaat voor de eerstvolgende drie studiejaren tot Rector Magnificus benoemd. Nu mij de rectorale taak is opgedragen is er een vacature in het Bestuur van onze hogeschool ontstaan, daar de Rector Magnificus ambtshalve zitting heeft in het Bestuur en dus in de plaats, welke ik tot dusver in het Bestuur innam, zal dienen te worden voorzien. Ik verwacht, dat deze voorziening binnenkort tot stand zal komen, aangezien de Senaat in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zijn advies daarover nog vóór de zomervakantie kon uitbrengen.

Schenken wij thans allereerst onze aandacht aan de docerende leden van onze hogeschoolgemeenschap, dan zien wij dat daarbij

slechts zeer weinig mutaties zijn te vermelden. De aanvullingen, die ons corps hoogleraren boekte, zijn echter zeer waardevol. Allereerst dan de bezetting van de belangrijke leerstoel voor de landhuishoudkunde.

In het vorige verslag is reeds medegedeeld, dat het de bedoeling was na het aftreden van collega MINDERHOUD in de plaats van de gewone hoogleraar in de landhuishoudkunde en de buitengewone hoogleraar in de staat- en landhuishoudkunde twee gewone hoogleraren te benoemen. Hierdoor toch zou een betere verdeling van de onderwistaken kunnen worden doorgevoerd. De eerste stap in deze richting was de benoeming van collega HORRING tot hoogleraar in de algemene landhuishoudkunde. Thans zijn de voorstellen geheel gerealiseerd door de benoeming van DR. IR. J. F. VAN RIEMSDIJK, hoofd van de afdeling algemeen economisch onderzoek van het L.E.I., tot hoogleraar in de bijzondere landhuishoudkunde.

Dankbaar zijn wij collega MINDERHOUD die, in afwachting van de voorziening in het onderwijs in de bijzondere landhuishoudkunde, bereid werd gevonden de colleges tot de zomervakantie te geven.

Een tweede belangrijke winst is de voorziening in het onderwijs in de leer van de textiel en haar gebruik. Meerdere jaren is hier naar een oplossing gezocht. Thans is deze gevonden door de benoeming van DR. IR. W. F. DU BOIS te Nijverdal tot buitengewoon hoogleraar. Wij prijzen ons gelukkig DR. DU BOIS bereid te hebben gevonden om, naast zijn belangrijke werkkring in de industrie, een buitengewoon hoogleraarschap te aanvaarden. De Senaat heeft het verder bijzonder op prijs gesteld, dat het in de lange periode van voorbereiding mogelijk is geweest het onderwijs in dit vak voortgang te doen vinden, dank zij de medewerking van DR. IR. T. W. A. BORGESIUS te Tilburg, die gedurende twee jaar de colleges in dit vak heeft willen geven.

Een tweetal benoemingen, reeds bij vorige gelegenheden aangekondigd, kwam tot stand, te weten de benoemingen van IR. H. KUIPERS tot lector in de grondbewerking en van DR. H. VELDKAMP tot lector in de technische microbiologie.

De specialisatie op vele gebieden gaat steeds verder. Veelal moeten daarvoor nieuwe hoogleraren worden benoemd. Toch dient de mogelijkheid tot inschakeling in het onderwijs van wetenschappelijke medewerkers, hetzij van onze hogeschool, hetzij van de instituten, niet voorbij gezien te worden.

In een tweetal gevallen was het daardoor mogelijk aan de noodzaak tot verdere specialisatie te voldoen. De wetenschappelijke medewerker van collega PRAKKEN, DR. IR. J. H. VAN DER VEEN, werd belast met het geven van een serie colleges in de biometrische genetica, terwijl voorts besloten werd jaarlijks door gespecialiseerde bodemkundigen een cursus te doen geven om onze studenten kennis te doen nemen van de nieuwste inzichten, welke zich op het gebied

van de regionale bodemkunde in binnen- en buitenland ontwikkelen. Ter uitvoering van het laatste werd DR. IR. A. P. A. VINK, hoofd van de afdeling landclassificatie van de Stichting voor Bodemkartering, in het thans aflopende studiejaar belast met het geven van een cursus in de bodemkundige landclassificatie.

Wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd moest DR. IR. A. MINDERHOUD, die sedert 19 september 1939 de lessen in de bijenteelt verzorgde, deze taak op 1 oktober 1959 beëindigen, waarmee een bij uitstek deskundige op dit gebied onze hogeschool heeft verlaten. Een gelukkige voorziening in dit onderwijs lag binnen ons bereik, daar PROF. DE WILDE, die over een 25-jarige imkerservaring beschikt, zich bereid verklaarde de theoretische lessen te geven, welke door een aantal praktische lessen in bedrijfsmethoden onder leiding van een bijenteeltleraar worden aangevuld.

Ik heb U een korte schets gegeven van de mutaties onder het docerend personeel, dat op het ogenblik gelukkig slechts weinig hiaten vertoont. Nog zal moeten worden voorzien in het onderwijs in de veeteeltwetenschap als gevolg van het overlijden van PROF. DE JONG. Binnenkort zal ook deze plaats worden bezet.

Vanzelfsprekend komen aan een zich ontwikkelende hogeschool ook nieuwe behoeften naar voren, veelal verband houdende met een wijziging van de studieopzet, soms gevoeld in kringen buiten de hogeschool. Over een drietal hiervan wil ik nog iets opmerken; de verdieping van het fundamenteel onderzoek, welke hier ook toe behoort, zal ik aan het eind van mijn rede bespreken.

In 1955 gaf de contact-commissie voor natuur- en landschapsbescherming in overweging een docentschap in de natuurbescherming in te stellen. De betekenis hiervan voor onze studenten volgt reeds hieruit, dat vele landbouwkundig ingenieurs in hun latere werkring in enigerlei vorm met de natuurbescherming in aanraking komen. Na uitvoerig overleg heeft de Minister van Landbouw en Visserij zich verenigd met de instelling van een cursus in de natuurwetenschappelijke aspecten van de natuurbescherming. Dit mag echter niet leiden tot een verzwaring van het examenprogramma en het ligt voorshands dan ook niet in de bedoeling dit onderwijs een deel van het examen te doen uitmaken. Voorstellen tot benoeming van een docent zijn ingediend.

Wordt in land- en tuinbouw grote zorg besteed aan de voortbrenging van plantaardige en dierlijke producten, en wordt ook aan de verwerking van deze producten aandacht besteed, er bestaat nog een grote leemte in onze kennis van de chemische omzettingen en structuurveranderingen, welke in het product na de bewerking kunnen optreden, veranderingen, die zowel de calorische waarde als de smaak, geur, vitaminegehalte, verteerbaarheid, enz. kunnen beïnvloeden. Ook dit gebied zal in ons onderwijs en onderzoek be trokken moeten worden. Het heeft de Senaat bijzonder verheugt

in beginsel hiervoor de beslissing van de Minister van Landbouw en Visserij te verkrijgen, zodat thans de voorstellen tot benoeming van een nieuwe hoogleraar in voorbereiding zijn.

Een suggestie uit kringen buiten onze hogeschool, U hebt dit uit de radioberichten reeds kunnen vernemen, betreft de opnemings van de visserij-economie in het studieplan van onze hogeschool. Ik wil volstaan met dit te vermelden en onthoud mij er vooralsnog van hieraan verdere beschouwingen te verbinden, aangezien de betreffende stukken de Senaat eerst in de zomervakantie hebben bereikt.

De taak, welke aan de Rector Magnificus is toebedeeld bij de bestuursvorm, welke wij aan onze hogeschool kennen, is veelomvatter dan voorheen. Dit is in de wet voorzien. Daarom is daarin de bepaling opgenomen, dat de Rector Magnificus wordt ontlast van een zodanig deel van zijn onderwijstaak, als hij, in overleg met het Bestuur, voor de juiste vervulling van het rectoraat noodzakelijk acht. Het is ook voor mij, nu mij de rectorale taak voor meer dan drie jaren werd toevertrouwd, noodzakelijk, dat ik een deel van mijn oorspronkelijke werkzaamheden kan overdragen. Dit lijkt mogelijk door de benoeming van een lector, die mij van het onderwijs in de weg- en waterbouwkunde ontlast; de Senaat stemde hiermede in. Een voorstel hiervoor is door het Bestuur aan de Minister van Landbouw en Visserij voorgelegd en ik heb het vertrouwen, dat daaraan bij het begin van dit nieuwe studiejaar uitvoering zal worden gegeven.

Ter gelegenheid van de verjaardag van Hare Majesteit de Koningin werd collega COOLHAAS benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. De gewezen laborant W. GEURTSSEN, de amanuensis A. H. POST en de tuinman A. P. G. ULTEE ontvingen de eremedaille, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau, in brons.

Collega WELLENSIEK werd benoemd tot officier de l'Ordre du Mérite Agricole.

Als onderscheiding moge ook worden gezien de benoeming van collega SLICHER VAN BATH tot lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen in de afdeling letterkunde en de toekenning van de Rumphius-medaille aan collega DE WIT door de commissie voor Greshoff's Rumphius Fonds.

Wij verheugen ons vanzelfsprekend in de onderscheiding welke hen ten deel viel.

Het gebouwenvraagstuk, het is vroeger meermalen gezegd, gaat in steeds sterkere mate het knelpunt in de ontwikkeling van de Landbouwhogeschool vormen. Vele beschouwingen zijn daaraan gewijd. Telkens duikt het ruimteprobleem op en dit krijgt nu een nog ernstiger karakter door de toename van het aantal studenten. Ik zal hierop aan het einde van mijn verslag terug komen, maar ik wil

reeds nu opmerken, dat belangrijke verbeteringen in de huisvesting van ons onderwijs inmiddels zijn tot stand gekomen.

In de eerste plaats nadert het belangrijke complex op de Drieyen zijn voltooiing. Gereed kwam het organisch-chemisch laboratorium, zodat in maart collega DEN HERTOG daarin zijn intrek kon nemen. De middenbouw, waarin de collegezalen zijn ondergebracht, nadert zijn voltooiing, waarmede een groot probleem voor het geven van colleges zal zijn opgelost. Ook het gebouw voor entomologie zal vermoedelijk binnen enkele maanden in gebruik kunnen worden genomen.

De afdeling landschapsarchitectuur kon nog vóór Kerstmis de voor haar op de Drieyen gebouwde barak betrekken, terwijl kort daarna de barak voor virologie gereed kwam.

Het gebouw waarin naast de Stichting Landbouwhuishoudkundig Onderzoek, de afdeling Landbouwhuishoudkunde een plaats zal vinden, vordert goed en toont zijn aantrekkelijke moderne vorm reeds aan de beschouwer.

Voor de gebouwen voor pluimveeteelt kon nog steeds geen geschikt terrein worden gevonden.

Wanneer ik thans een ogenblik Uw aandacht vraag voor onze studenten en hun activiteiten, dan doe ik dit, in het algemeen gesproken, met bijzonder genoegen. Er kan toch van belangrijke activiteiten gewag gemaakt worden.

Vooraf bij de lustra vinden de studenten gelegenheid tot volle ontplooiing van hun kunnen en het streven is er in de laatste jaren steeds op gericht geweest aan een lustrum zo mogelijk een bijzondere vorm te geven. Ik geloof, dat Unitas Studiosorum Vadæ daarin dit jaar op uitnemende wijze is geslaagd door bij die gelegenheid de uitgave te verzorgen van het boek „De vluchtende mens, symbool van de samenleving”. Wel een zeer bijzonder karakter kreeg dit gebeuren door het feit, dat het Hare Majesteit behaagde bij de uitreiking aanwezig te zijn, waardoor het eerste exemplaar van het boekwerk aan onze Koningin persoonlijk kon worden overhandigd.

De Wageningse Studenten Koor- en Orkestvereniging kan met voldoening op haar muzikale prestaties en vooral op het gala-concert ter gelegenheid van haar achtste lustrum, terugzien.

Het toneelspel blijft een grote aantrekkingskracht voor onze studenten behouden. De toneelgroepen van alle studentenverenigingen verzorgden elk een uitvoering. Men wordt getroffen door de talentvolle wijze, waarop vele spelers hun rol weten te vertolken.

Een bijzondere plaats, omdat de activiteit niet van een vereniging, doch van een groep studenten uitging, neemt het internationale sociologisch symposium in, dat van 29 juni tot 1 juli in de Aula werd gehouden. Het onderwerp „Leadership in the non-western world” trok veel belangstelling en de discussies stonden op hoog

peil. De organisators en collega VAN LIER, die steun en voorlichting verstrekten, kunnen met voldoening op hun arbeid terug zien.

Ik merkte zo juist op dat ik, in het algemeen gesproken, met genoegen melding maak van de activiteiten der studenten. Helaas moet ik daarop één uitzondering maken. Er heeft zich nl. dit jaar een hoogst betreuenswaardig feit in onze studentenwereld voorgedaan. De Surinaamse studenten hebben en bloc bedankt voor het lidmaatschap van één onzer studentenverenigingen. Hoezeer ik dit betreur — de Surinamers weten dat ik hen een zeer warm hart toedraag — toch valt deze kwestie buiten de bemoeienis van de Rector Magnificus. Slechts zou ik hen willen voorhouden, bij alle gerechtvaardigde ergernis te bedenken van hoe grote waarde voor de vorming als mens het lidmaatschap van onze studentenverenigingen is.

Wat mij echter ernstig heeft verontrust is de aanleiding tot dit bedanken; blijkens een publicatie in het verenigingsblad heeft nl. één der leden een Surinamer zijn niet-blanke huidskleur verweten. Nu weet ik natuurlijk ook wel dat opgewonden jonge mensen onder bepaalde omstandigheden wel eens dwaze dingen zeggen, maar daar valt dit niet mee af te doen. Een dergelijke opmerking heeft een achtergrond en ik moet hieruit de conclusie trekken dat onder onze studenten nog niet de onaantastbare overtuiging leeft, dat rassen-discriminatie van moreel standpunt uiterst verwerpelijk, van praktisch standpunt volkomen ontoelaatbaar is.

Wanneer men leest van ernstige spanningen tussen het blanke en de gekleurde rassen, dan heeft men de neiging om dit toe te schrijven aan moeilijke omstandigheden, die van een afstand niet wel te beoordelen zijn. En dan verheugt men zich als Nederlander, dat hier al vele jaren de huidskleur niet de minste rol speelt in de waardering van de persoon. Wat dan te denken van dit geval waar onder ontwikkelde jonge mensen, die als vrienden met elkaar verkeren, een mens beledigd wordt om zijn huidskleur.

Ik hoop dat deze woorden voor alle studenten aanleiding zijn om dit probleem nog eens ernstig te overdenken. Een dergelijke pijnlijke zaak mag te Wageningen nimmer meer voorkomen.

De sportbeoefening onder de studenten neemt gelukkig steeds toe. Bij een beschouwing daarover denken wij natuurlijk in de eerste plaats aan Argo, dat zowel in het hoofdnummer van de Varsity, waar door de oude vier een dead heat met Njord werd geroeid, als bij de nationale roeikampioenschappen, waar de gestuurde twee het nationaal baanrecord verbeterde, veel succes had. De laatste ploeg genoot de onderscheiding te worden uitgezonden naar de Olympische spelen. Helaas is het haar niet mogen gelukken zich in de finale te plaatsen.

Voor de lichamelijke conditie van de studenten is het echter van nog groter belang, dat de belangstelling voor de zaal-sporten sterk toeneemt. Onder leiding van onze sportleraren beoefenen regel-

matig een vrij groot aantal studenten volleybal, schermen, judo enz., terwijl aan de indoortraining ongeveer 15% van onze studenten deelneemt.

Door de sportstichting Landbouwhogeschool Wageningen zijn voorstellen gedaan om tot een verruiming van de mogelijkheden te komen, door naast de bestaande beperkte hal een nieuwe sport-hal te bouwen. De wens moge worden uitgesproken, dat de stichting met haar streven succes zal hebben.

Hoe belangrijk ook de vorming als mens van de studenten is, tenslotte komen zij hier voor hun landbouwkundige studie, voor de voorbereiding voor hun plaats in de maatschappij. U zult dus begrijpen, dat de Senaat, na de invoering van het nieuwe Landbouwhogeschoolstatuut, met bijzondere belangstelling de studieresultaten volgt. Het meest trekt daarbij vooralsnog de propaedeuse de aandacht, mede omdat vergelijkingsmateriaal voorschijnt voornamelijk bij het propaedeutisch examen tot onze beschikking komt. Vanzelfsprekend moet men voorzichtig zijn met het trekken van conclusies, gebaseerd op gegevens van slechts enkele jaren. Mijn ambtsvoorganger heeft als zijn voorlopige indruk eerder medegedeeld, dat de verwachting bewaarheid schijnt te worden, dat de invoering van de éénjarige propaedeuse tot een studiebekorting zal leiden. Ik zou daarnaast een ander aspect willen belichten. De propaedeuse dient naast vorming ongetwijfeld ook voor selectie onder de studenten. Onze langjarige ervaring toch is, dat voor hem of haar, die het propaedeutisch examen heeft gehaald, de weg tot het ingenieursdiploma openstaat. Ik heb nu eens de jaarklasse 1956/1957 onder de loupe genomen om daaraan globaal na te gaan, hoeveel studenten de studie aan de Landbouwhogeschool opgeven. In 1956/1957 lieten 184 personen zich voor de eerste maal inschrijven, waarvan er 10 zich niet voor het propaedeutisch examen voorbereidden, of omdat zij slechts een aantal colleges wensten te volgen, of omdat zij op grond van hun studie elders vrijstelling voor één of enkele examens verkregen. Ik heb dus in beschouwing genomen de 174 studenten, die naar onze hogeschool zijn gekomen om de volledige studie te volgen. Het blijkt thans, dat na 4 jaren 125, of 71,84%, het propaedeutisch examen met gunstig gevolg aflegden, 8, of 4,60%, zich daarvoor nog prepareren en 41, of 23,56%, de studie hebben gestaakt, dan wel de studie aan een universiteit of andere hogeschool hebben verkozen. Het percentage dat afvalt is nog hoog, doch waarschijnlijk lager dan velen verwachtten. Onder de studenten, die de studie opgeven zijn er ongetwijfeld velen, die voor hoger onderwijs niet die aanleg bezitten of over dat doorzettingsvermogen beschikken, dat vereist is. Waarschijnlijk echter schuilen er onder hen, die geen voldoende resultaten wisten te behalen, toch nog een aantal, die tot betere prestaties hadden kunnen komen.

Het zou verheugend zijn ook dezen in goede banen te leiden. Volledig, dat staat voor mij vast, zullen wij daarin niet slagen, maar het is de moeite waard na te gaan wat in dit opzicht te bereiken valt.

In het rapport van de commissie-Rutten wordt gepleit voor begeleiding van de student in de eerste jaren van zijn academische vorming, opdat hij leert studeren en opdat voor hem de overgang naar zelfstandige studie wordt vergemakkelijkt. Met waardering valt te vermelden, dat in enige studentengezelligheidsverenigingen te Wageningen initiatieven zijn ontplooid, waarbij door oudere-jaars studenten aan eerste-jaars leiding bij de bestudering van de propaedeutische stof wordt gegeven. Reeds hieruit volgt, dat aan onze hogeschool behoefte bestaat aan een zekere studiebegeleiding. Het wordt wenselijk geacht dit te ontwikkelen. De Senaat heeft voorstellen daartoe aan het Bestuur voorgelegd, maar het hangt van de personele voorzieningen, welke daarvoor vereist zijn, af, in hoeverre deze studiebegeleiding op korte termijn verwezenlijkt zal kunnen worden.

Zouden een aantal studenten door een begeleiding in het eerste jaar mogelijk op de goede weg geholpen kunnen worden, dan blijft er altijd nog een groep bestaan, welke een mislukking niet kan ontgaan. Hiertoe behoren zij, die voor de studie ongeschikt zijn. Er is geen voldoende betrouwbare maatstaf, welke men zou kunnen hanteren om de geschiktheid voor de studie te beoordelen. Elke toekomstige student zal dit voor zich zelf moeten uitmaken. Wel kunnen wij een adviserende taak vervullen, maar daarbij kunnen wij ons slechts baseren op de examenresultaten aan de inrichting voor middelbaar onderwijs, welke hij volgde. Wij kunnen een waarschuwend stem laten horen tijdens de voorlichtingsdag, welke jaarlijks wordt gehouden en welke een steeds toenemende belangstelling trekt. Reeds hiervoor is deze voorlichtingsdag zeer nuttig en mogelijk zal een enkeling na deze dag tot ernstige bezinning komen.

In de laatste jaren werd bij de aanvang van het studiejaar een eerstejaarsdag gehouden. Deze eerstejaarsdag, waartoe aan onze hogeschool slechts schoorvoetend is overgegaan en waarvoor ook mijn ambtsvoorganger nimmer enthousiast is geweest, is in opzet een gedeeltelijke copiëring van de voorlichtingsdag. Vanzelfsprekend kan men het accent leggen op de begroeting der eerstejaars bij hun entree aan onze hogeschool, doch door het feit dat de pas aangekomene in de eerste weken met een overstelpende massa feiten geconfronteerd wordt en zich aan geheel ongewone omstandigheden moet aanpassen, wordt deze begroeting niet innerlijk als zodanig gevoeld. Bovendien worden vele onderwerpen, welke op een eerstejaarsdag aan de orde komen, in de groentijd of kennismakingstijd op de sociëteiten door verschillende sprekers met de eerstejaars studenten

behandeld. Wanneer men het oor te luisteren legt dan blijkt, dat meer en meer het gevoel door dringt dat deze eerstejaarsdag weinig zin heeft.

Reeds sedert jaren heeft echter bij mij de gedachte postgevat dat het, in het bijzonder aan onze hogeschool met zijn vele richtingen, zeer belangrijk is voorlichting te verschaffen bij de richtingskeuze na het propaedeutisch examen. Ik gevoel mij in deze opvatting gesteekt, nu ook van de zijde van de WASTRA voorstellen in deze geest werden gedaan. Het ligt dus in mijn voornemen om de „eerstejaarsdag” te vervangen door een „tweedejaarsdag”. Daar vele hoogleraren mij hun onmisbare medewerking voor de uitvoering van dit plan hebben toegezegd, hoop ik het binnen enkele weken te kunnen verwezenlijken.

De stijging van het aantal studenten stelt ons voor problemen, omdat onze collegezalen en praktikumruimten daarop niet berekend zijn. Ik kom hierop aanstonds nog terug. Maar de toename van het aantal studenten levert ook ernstige moeilijkheden op wat hun huisvesting betreft. Wel is in Wageningen een studentenflat beschikbaar, op 17 november officieel door de Minister van Landbouw en Visserij geopend, maar deze flat is reeds volledig bezet. Twee jaren geleden bracht de Rector Magnificus onze zorgen onder woorden in de mededeling, dat wij ons voor de aanvang van een studiejaar vele malen afvragen, of het wel mogelijk zou zijn voor onze studenten in Wageningen huisvesting te vinden. Hij hoopte, dat deze vrees althans voor de allernaaste toekomst grotendeels zou zijn weggenomen door de aangevangen bouw van een studentenflat. 90 Studentenkamers zijn beschikbaar gekomen, maar het aantal voor volledig onderwijs ingeschrevenen is sedertdien met 163 gestegen. De noodtoestand, waarin wij in 1958 wat de studentenhuusvesting betrof verkeerden, is dus niet verbeterd, maar heeft nog ernstiger vormen aangenomen. Reeds zijn door de stichting „Studentenhuusvesting Landbouwhogeschool” stappen gedaan om te komen tot de bouw van nieuwe flats. Hopelijk zullen haar plannen op korte termijn verwezenlijkt kunnen worden, daar ik vrees, dat de situatie anders nog moeilijker zal worden dan zij nu al is.

Voor het aflopende studiejaar werden 1069 studenten voor het volgen van volledig onderwijs ingeschreven, terwijl aan 48 toehoorders werd toegestaan enkele lessen bij te wonen.

Het ingenieursdiploma werd door 65 studenten behaald. Het aantal promoties was bijzonder groot. 24 Afgestudeerden verwierven de doctorsgraad, waarbij viermaal het praedicaat „met lof” werd toegekend. Ik geloof dat wij ons gelukkig mogen prijzen, dat zoveel van onze afgestudeerden hun wetenschappelijke vorming afronden met het bewerken van een proefschrift. Dit kan de landbouwwetenschap slechts ten goede komen.

De door mijn voorganger vermelde aantrekkelijke geste van het Landbouwhogeschoolfonds om een prijs van f 1000,— beschikbaar te stellen voor landbouwwetenschappelijke studies van bijzonder gehalte, werd dit jaar gecontinueerd. Het oordeel van de beoordelingscommissie werd door mij op de diés bekend gemaakt. Bekroond werden de publikaties van DR. IR. P. GAASTRA, getiteld „Photosynthesis of crop plants as influenced by light, carbon dioxide, temperature, and stomatal diffusion resistance” en van DR. IR. L. WARTENA, getiteld „Het klimaat en de verdamping van een meer in centraal Irak”.

Talrijk zijn de bezoekers, die onze hogeschool jaarlijks trekt, waaronder een groot aantal buitenlandse geleerden. Van grote betekenis voor onze medewerkers en studenten is daarbij, dat verscheidenen van hen aan hun bezoek een voordracht op hun terrein verbinden. Ik beschik niet over volledige gegevens, maar van 22 buitenlandse geleerden is mij bekend, dat zij tijdens hun bezoek één of meer voordrachten hebben gehouden.

Maar niet alleen beoefenaren der wetenschap, ook autoriteiten, veelal op landbouwkundig gebied, tonen hun belangstelling voor onze hogeschool. Zo mochten wij ontvangen delegaties uit de Staten van Suriname en van de Nederlandse Antillen, de Federal Minister of Research and Information van Nigeria, enkele leden van het uitvoerend comité van de volksrepubliek Servië en van het territoir Vojvodine, een Tsjechische missie onder leiding van de vice-Minister voor Buitenlandse Handel en begeleid door de Tsjechische Gezant in Nederland, terwijl voorts de Minister of Agriculture van de State of Victoria, Australia, ons laboratorium voor bloembollenonderzoek bezocht.

Een bijzonder karakter droeg het bezoek van een vijftal ondernemende Spaanse studenten, die hun tocht naar hier te voet ondernamen en bij monde van de Spaanse Ambassadeur één der drie meegevoerde ezeltjes aan de Landbouwhogeschool ten geschenke aanboden.

Telken jare maken onze hoogleraren met hun studenten excursies naar het buitenland, waarbij steeds een hartelijke gastvrijheid en grote medewerking wordt ondervonden. Het doet mij daarom bijzonder genoege, dat het ook ons mogelijk is geweest een aantal excursies met buitenlandse studenten te ontvangen. Hierbij verdient in het bijzonder vermelding het contact met de universiteit van Serajewo, dat enige jaren verbroken is geweest, doch dit jaar weder werd opgenomen. Onze studenten vertoefden als gast van deze universiteit in Joegoslavië, waarbij het programma, rekening houdende met onze wensen, geheel aldaar werd geregeld, waartegenover onze hogeschool een gelijke rol vervulde bij het bezoek van de Joegoslavische studenten.

Het aantal studenten, ook van de studierichtingen voor de ge-

matigde luchtstreken, dat een praktijktijd in het buitenland doorbrengt, neemt steeds toe. Vanzelfsprekend neemt deze praktijk zeer verschillende vormen aan. Verblijf op een proefstation, medewerker op een cultuurtechnisch werk (waarbij ik gaarne de hulp van Heide mij. en Gront Mij. releveer), studie aan een Amerikaanse universiteit, dit zijn slechts enkele mogelijkheden. Steeds echter verruimt een dergelijk verblijf in het buitenland niet alleen de kennis doch ook de gehele gezichtskring. Wij moeten daarom al het mogelijke doen om dit te bevorderen.

Ontvangen wij vele buitenlandse geleerden, ook onzerzijds worden contacten met het buitenland onderhouden en uitgebreid, doordat de Regering en nationale of internationale instanties vele hoogleraren in de gelegenheid stellen buitenlandse congressen bij te wonen of studiereizen te maken naar buitenlandse instellingen voor hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Het zou te veel van Uw geduld vergen, indien ik hiervan een volledig overzicht zou geven. Ik volsta daarom korthedshalve met de belangrijkste reizen te vermelden.

De collega's THUNG en VAN DER WANT bestudeerden een ernstige ziekte-uitbreiding bij de cocospalm in Togo en maakten van hun verblijf in Afrika gebruik voor een bezoek aan Ghana en de Ivoorkust.

Op verzoek van de OEEG bracht collega EDELMAN een bezoek aan Turkije om mede te helpen bij de verdere wetenschappelijke uitbouw van de werkzaamheden bij de dienst van de bodemkartering.

De collega's EDELMAN en DOEGLAS, de lector BOLT en de wetenschappelijke ambtenaar KOENIGS woonden het 7e internationale bodemkundig congres te Madison bij.

Daartoe uitgenodigd door de Universiteit van Chicago nam collega SCHUFFELEN deel aan het colloquium over „Radioisotopes in Man's Environment", dat in Chicago werd gehouden.

In het kader van het Nederlands-Zuidafrikaans Cultureel Accoord bezocht collega HORRING enkele universiteiten en andere instellingen voor wetenschappelijk onderzoek en vele landbouw-, commerciële en industriële bedrijven in Zuid-Afrika.

Collega VAN WIJK verleende zijn medewerking aan een „Training Course on soil salinity" in Tunis.

De collega's BECKING, G. HELLINGA en KOOLS maakten op verzoek van de directie Nederlands Nieuw-Guinea van het ministerie van Binnenlandse Zaken een studiereis naar Nederlands en Australisch Nieuw-Guinea, waaraan een kort bezoek aan Japan werd verbonden.

Door de National Association for Gerontology en door Z.W.O. werd de lector KOOY in staat gesteld congressen in Berkeley (Californië) en New York bij te wonen en zich te oriënteren op het gebied van het Amerikaans gezinsonderzoek.

Een Z.W.O.-stipendium heeft voor de wetenschappelijke ambte-

naar FEENSTRA de mogelijkheid geopend een jaar te werken aan een chemogenetisch onderzoek aan de universiteit van Californië.

Persoonlijk nam ik deel aan het congres „l'Université d'aujourd'hui" te Dubrovnik.

Bij vele gelegenheden heeft de Rector Magnificus of de waarnemend Rector Magnificus onze hogeschool vertegenwoordigd, zo bij de buitengewone algemene vergadering van het Koninklijk Nederlands Landbouw Comité ter herdenking van zijn 75-jarig bestaan en bij de herdenking van het 50-jarig bestaan van het Koninklijk Instituut voor de Tropen.

Een audiëntie bij de Minister van Landbouw en Visserij verhinderde mij de plechtigheid ter gelegenheid van de 385ste gedenkdag der stichting van de Leidse universiteit bij te wonen. De waarnemend secretaris van de Senaat heeft mij hierbij vervangen. Doordat het congres te Dubrovnik gedeeltelijk samenviel met het eeuwfeest van het Institut Agronomique de l'Etat te Gembloux, heeft PROF. F. HELLINGA de Landbouwhogeschool daar vertegenwoordigd.

Na dit overzicht over het studiejaar 1959-1960 enige woorden over de toekomst.

De Landbouwhogeschool wordt in de komende jaren geconfronteerd met twee problemen: de toename van het aantal studenten en de noodzakelijkheid om het fundamenteel onderzoek in de landbouw uit te breiden.

Dat in de jaren 1964-1965 een sterke toename van het aantal studenten in Nederland te verwachten is, mag als bekend verondersteld worden. In een in het afgelopen jaar gereed gekomen rapport, dat onder supervisie van collega HOFSTEE werd opgesteld door IR. HOFMAN, is in beschouwing genomen in welke mate de Landbouwhogeschool de invloed van deze toename zal ondervinden. IR. HOFMAN komt tot de conclusie dat de toename van het aantal eerstejaars studenten min of meer evenwijdig zal verlopen met de toename van het aantal aankomende studenten in Nederland. Aannemende dat de daarvoor door het Centraal Bureau voor de Statistiek gegeven prognose als de best mogelijke kan worden beschouwd, acht IR. HOFMAN het in hoge mate waarschijnlijk dat in het topjaar 1965 op 350 en in 1970 (wanneer de bevolkingsgeneratie weder belangrijk kleiner is geworden) op ca 280 eerstejaars studenten zal moeten worden gerekend. Hoewel dus op het eerste gezicht het getal 350 niet zo onrustbarend is, zo moet toch worden aangenomen dat daarna door toenemende belangstelling het aantal eerstejaars studenten weder langzaam zal stijgen. Het is uiteraard bijzonder moeilijk daarvoor een schatting te maken. Uitgaande van de premisse dat ca 3% van het totaal aantal studenten naar Wageningen gaat, komt men tot ca 340 eerstejaars studenten in 1980, zodat wij voor de toe-

komst toch wel op 350 eerstejaars studenten zullen moeten rekenen.

Een bijkomstige factor is echter dat door andere — op dit ogenblik nog niet wel te verklaren — redenen, het aantal eerstejaars studenten aan onze hogeschool in de laatste jaren belangrijk is toegenomen. Voor het afgelopen cursusjaar waren 260 studenten voor de eerste maal ingeschreven tegenover 212 in 1958-1959 en 188 in 1957-1958. Zou deze toename in de komende jaren voortgang vinden, dan zal in 1965 vermoedelijk met een nog groter aantal eerstejaars studenten moeten worden gerekend.

Een commissie uit de Senaat onder voorzitterschap van collega F. HELLINGA heeft rapport uitgebracht over de vraag hoe dit grote aantal eerstejaars studenten moet worden opgevangen. Dit rapport is bij het Bestuur in studie. Zo spoedig mogelijk zullen op grond van dit rapport voorstellen aan de Minister van Landbouw en Visserij worden gedaan; vermoedelijk zullen deze in de eerste plaats omvatten het bouwen van een tweede grote collegezaal op de Dreijen met voorzieningen voor de afdeling wiskunde, ter vervanging van de vroegere hulppaula. Ook voor natuurkunde en plantkunde zullen voorzieningen moeten worden getroffen.

Hiermede is de arbeid van de genoemde commissie niet afgelopen. In beschouwing zal moeten worden genomen de vraag: hoe zal zich dit grote aantal studenten verdelen over de verschillende studierichtingen. Wij hopen hierover binnen afzienbare tijd nadere beschouwingen te ontvangen, doch kunnen niet hopen dat de commissie-HELLINGA ons meer dan een globale prognose zal kunnen geven. Onzekerheid op dit gebied zal ongetwijfeld blijven bestaan.

Een gelukkige omstandigheid is dat door de gereedgekomen en binnenkort aan te vangen nieuwbouw automatisch een groter aantal studenten zal kunnen worden opgevangen dan tot dusverre het geval was. Zowel het scheikunde-complex als het gebouw voor entomologie zijn vanzelfsprekend gebouwd met een speling in de ruimte, terwijl voor het nieuw te bouwen complex voor veeteelt, veevoeding en zoölogie en de nieuwbouw voor fytopathologie, voor plantengeografie en voor graslandcultuur nog in ruimer mate rekening kan worden gehouden met grotere aantallen studenten. Tenslotte zullen ook de dit jaar aan te vangen uitbreidingen voor tuinbouwplantenteelt en plantenfysiologie groter mogelijkheden bieden, al zal deze uitbreiding voor fysiologie in verband met het nader te bespreken fundamenteel onderzoek vrij zeker onvoldoende blijken te zijn.

Aannemende dat van regeringszijde de nodige fondsen beschikbaar worden gesteld om deze nieuwbouw doeltreffend te bemannen, zowel met hoger als met lager personeel, zal dus de huidige stijging van het aantal wel kunnen worden opgevangen. Voor de aantallen studenten, die in het rapport HOFMAN genoemd worden, zullen echter verdere voorzieningen moeten worden getroffen.

Een vraag die dan onmiddellijk naar voren komt — en die ook in het rapport HOFMAN in beschouwing is genomen — luidt: zal de maatschappij deze grote aantallen landbouwingenieurs kunnen opnemen. Of zal men werkloosheid zien ontstaan en na een lange lijdensweg het aantal studenten weer zien afnemen.

Teneinde dit zo mogelijk te voorkomen, zal zo spoedig mogelijk in beschouwing moeten worden genomen of het arbeidsveld van onze afgestudeerden nog kan worden uitgebreid. Ik denk hierbij onder meer aan de plaatsing van landbouwkundig ingenieurs in de voedingsmiddelen-industrie. Hieraan zal ons onderwijs moeten worden aangepast. Zoals reeds medegedeeld werd, zal een voorziening worden getroffen voor het microbiologische gedeelte van dit vraagstuk. Vermoedelijk zal ons onderwijs echter ook in chemisch-technische zin moeten worden uitgebreid. Een tweede probleem, dat onder het oog gezien zal moeten worden, is het onderwijs in de voorlichting. Zowel voor Nederland als voor de niet-westerse landen wordt hieraan behoefte gevoeld.

Naar mijn mening zal de Senaat echter niet kunnen nalaten tevens het vraagstuk onder de ogen te zien of niet het aantal studenten moet worden beperkt. Het invoeren van een numerus clausus of numerus fixus heeft in Nederland steeds grote weerstand ondervonden, al heeft men er thans in een enkel geval noodgedwongen toe moeten overgaan, omdat de opleidingsmogelijkheden onvoldoende waren. Men moet zich echter realiseren dat in het buitenland een dergelijke aantalsbeperking zeer normaal wordt geoordeeld. In Frankrijk wordt aan de z.g. „grandes écoles” altijd slechts een beperkt aantal leerlingen toegelaten, terwijl ook aan de bekende universiteiten in Engeland slechts een relatief gering percentage van degenen, die zich aanmelden, wordt ingeschreven. Bovendien wordt in landen waar de universitaire studie in twee delen is gesplitst, lang niet elke bachelor of arts of bachelor of science tot de master study toegelaten.

Ik zou hierbij de meer principiële vraag willen voorbijgaan of niet in de maatschappij moet worden uitgemaakt waar men zijn plaats zal vinden en wie succes zal hebben en wie niet. Bij de overweging van dit probleem dient nl. ook de praktische kant in het oog te worden gehouden en daartoe zou ik mij willen bepalen. Ten eerste rijst dan de vraag: hoe wil men het aantal vaststellen.

De behoefte aan landbouwkundig ingenieurs is, omdat het hier om een relatief jonge functie en dus een betrekkelijk gering aantal afgestudeerden gaat, uiterst moeilijk te peilen en zou bovendien steeds vijf à zes jaren te voren geschat moeten worden. Een beperking van het aantal studenten tot een gefixeerd aantal is daardoor vrijwel ondoenlijk. Naar mijn mening zal men niet verder kunnen gaan dan tot een beperking, die leidt tot een langzame, regelmatige toename van het aantal. De ervaring toch leert dat een dergelijke toename

in de zich steeds verder ontwikkelende maatschappij geleidelijk wordt opgenomen, terwijl een plotseling grote toename tot werkloosheid leidt. Wanneer het aantal studenten plotseling zo sterk toeneemt, als werd aangegeven, zal een dergelijke beperking m.i. ernstig moeten worden overwogen.

De tweede vraag is: welke methode van selectie wil men dan toepassen. In Frankrijk wordt daarvoor eensdeels het toelatingsexamen gebruikt, terwijl anderzijds op de resultaten van een propaedeutische studie, die soms door een afzonderlijke onderwijsinstelling wordt verzorgd, wordt afgegaan. In Engeland baseert men zich op de resultaten, behaald in de opleidingsscholen, aangevuld door een persoonlijk onderhoud. Men kan echter ook denken aan psycho-technisch onderzoek.

Op grond van de aan onze hogeschool opgedane ervaring geloof ik dat men zich zal moeten baseren op de resultaten van de propaedeutische studie. Gelet op de zeer uiteenlopende studierichtingen aan de Landbouwhogeschool zou dan echter niet meer met een enkelvoudige propaedeuse kunnen worden volstaan. Men zal wellicht zeggen, dit alles is toekomstmuziek. Toegegeven, doch dan moet worden bedacht dat deze toekomst niet ver verwijderd is.

Het tweede probleem, waarvoor wij gesteld zullen worden, is de uitbreiding van het fundamenteel onderzoek. Door de Minister van Landbouw en Visserij is bij beschikking van 5 oktober 1959 voor het bestuderen van dit vraagstuk een commissie ingesteld onder voorzitterschap van PROF. DR. V. J. KONINGSBERGER. Daar deze commissie haar eindrapport nog niet heeft uitgebracht, valt over dit onderwerp niet veel te zeggen. Toch kan het niet geheel worden voorbijgegaan. Met grond mag toch worden verwacht, dat dit rapport in het cursusjaar 1960-1961 zal verschijnen, en daar voor dit fundamenteel onderzoek belangrijke uitbreidingen noodzakelijk zullen zijn, dienen wij ons dan op korte termijn daarover te beraden. Daarbij zullen naar mijn mening twee vraagstukken naar voren komen: wie zal dit fundamenteel onderzoek doen en langs welke lijnen zal het zich bewegen?

Dat het fundamenteel onderzoek in zijn geheel aan de Landbouwhogeschool zou moeten toevallen, is een standpunt dat naar mijn mening door de vorderingen van de wetenschap achterhaald is. Fundamenteel en toegepast onderzoek grijpen tegenwoordig zozeer in elkaar, dat men een instituut voor toegepast onderzoek naar redelijkheid niet kan beletten een onderwerp van fundamentele aard te onderzoeken, wanneer een onderzoeker daarmee geconfronteerd wordt. In algemene zin zal echter het fundamenteel onderzoek de speciale taak van de hogeschool zijn. Onderwijs en onderzoek toch zijn van ouds de pijlers waarop de universiteit rust en dit geldt zon-

der voorbehoud ook voor onze jonge hogeschool. Wezenlijk academisch onderricht kan men zich niet denken zonder dat de leermeester tevens onderzoeker is, al zal aan elke hogeschool en universiteit steeds een aantal hoogleraren zich noodgedrongen moeten beperken elders verricht onderzoek uit de literatuur na te speuren. Doch voor de vakken, die het karakter van de hogeschool bepalen, is onderzoek onontbeerlijk, al ware het slechts omdat men geen onderzoeker kan opleiden zonder dat deze bij onderzoek betrokken is. Waar op grond van verschillende overwegingen het toegepast landbouwkundig onderzoek in Nederland aan autonome instituten is toevertrouwd, dient het fundamenteel onderzoek in principe aan de hogeschool toe te vallen.

Het behoeft geen betoog dat, waar in de laatste 15 jaar een groot aantal instituten voor toegepast onderzoek zijn opgericht, op het gebied van het fundamenteel onderzoek overlapping dreigt. Wil men dit voorkomen dan zal naar mijn mening een coördinatiecommissie met vrij grote bevoegdheid nodig zijn.

Het tweede punt — en hier steken wij de hand in eigen boezem — is de vraag langs welke lijnen zich dit fundamenteel onderzoek aan de Landbouwhogeschool zal moeten bewegen. Vanzelfsprekend hopen wij dat de commissie KONINGSBERGER hierop licht zal werpen, doch dit ontheft ons niet van onze eigen verantwoordelijkheid. Tot dusver toch is het fundamenteel onderzoek aan de hogeschool min of meer incidenteel verricht. Wil men dit uitbreiden omdat de verdere ontwikkeling van de Nederlandse landbouw dit niet kan ontberen, dan rijst de vraag of dan niet getracht moet worden daarvoor richtlijnen op te stellen. Naar mijn mening zullen wij niet kunnen komen aan coördinatie op dit gebied. Anders zal niet alleen ook binnen de hogeschool duplicering niet te vermijden zijn, doch zal de Nederlandse landbouw ook niet het volle nut trekken van dit onderzoek.

Het spreekt vanzelf dat het vervullen van het rectoraat naast mijn volle onderwijstaak in het afgelopen half jaar veel overleg heeft geëist. Zonder de vertrouwde hulp van het hoofd Onderwijszaken, de heer BOSMAN, zou dit waarschijnlijk niet gelukt zijn; ik breng hem hiervoor gaarne mijn dank. Ook van de decaan, de heer GORTER, genoot ik veel steun.

Met de secretaris van de Senaat, collega VAN WIJK, heb ik op de prettigste wijze samengewerkt. Het is een goed gebruik geworden dat de secretaris van de Senaat, die jaarlijks wisselt, tegenover de studenten een deel van de taak van de rector overneemt. Dat voorkomt verstarring. Collega VAN WIJK heeft zich daarvan op een geslaagde wijze gekweten. Ook met collega PRAKKEN, die het secretariaat voor het komende jaar op zich zal nemen en die als zodanig in het afgelopen jaar mede zitting had in de Senaatscommissie voor al-

gemene zaken, was de samenwerking uitstekend. Ik breng hen daar voor gaarne mijn dank.

Zoals ik reeds aanstipte werd ik bij Koninklijk Besluit van 14 april 1960 door H.M. de Koningin tot Rector Magnificus voor de tijd van drie jaar benoemd. Het zij mij vergund Hare Majesteit de Koningin mijn eerbiedige dank te betuigen voor deze benoeming. De voordracht voor Rector Magnificus geschiedt door de Senaat en ik zie deze voordracht als een bewijs van groot vertrouwen. Dames en Heren leden van de Senaat, Gij kunt rekenen op mijn volle werkkraft om de moeilijkheden van de toekomst, waarvan ik er enige aanstipte, te boven te komen. In goede samenwerking zullen wij streven naar een harmonische groei van onze Landbouwhogeschool.